

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

конкретним земельним власникам свої розпорядницькі й інші функції. Звідси система ринкових операцій із землею власністю має певною мірою умовний характер, тому що лишає власникові у володіння і розпорядження не конкретну матеріальну субстанцію, а тільки контрольоване право користування нею.

Література

1. Про ринок земель: Концепція проекту Закону України [Електронний ресурс] / Державне агентство земельних ресурсів України. – Режим доступу: <http://land.gov.ua/reformuvannia-zemelnykh-vidnosyn/98131-konceptsiya-proektu-zakonu-ukrauny-pro-rynok-zemel.html>
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
3. Хвесик М.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів: монографія / Хвесик М.А., Голян В.А. – К.: Кондор, 2007. – 480 с. – Бібліогр. : С. 437-479.
4. Ступень Р.М. Формування інституційних засад інвестиційного забезпечення сільськогосподарського землекористування: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Р.М. Ступень. – Львів, 2013. – 200 с.
5. Вірченко О.В. Формування та розвиток ринку землі в умовах економічної модернізації : дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : 08.00.01 / О.В.Вірченко. – К., 2014. – 200 с.

ДЕРЖАВНІ РЕГУЛЯТОРНІ ЗАХОДИ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ЯК КОНКУРЕНТНА СКЛАДОВА КРАЇНИ

Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент кафедри економіки промисловості
Одеська національна академія харчових технологій

Основними вимогами ЄС до України в питаннях євроінтеграції є скорочення заходів державної підтримки агропродовольчого сектору, головним чином це стосується прямих заходів підтримки. Уряд України досить жваво виконує ці вимоги, не зважаючи на те, як це вплине на конкурентоспроможність економіки України серед країн Європейського Союзу.

Дослідження динаміки впровадження заходів підтримки агропродовольчого сектору в країнах ЄС, Канаді, Росії та Україні свідчать про зворотне.

Динаміка показника сукупної підтримки сільського господарства (TSE) цих країн з 2013 по 2017 рр. наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Показники сукупної підтримки сільського господарства в країнах ЄС, Україні, Росії та Канаді у 2013-2017 рр., млн дол.

Країна	2013	2014	2015	2016	2017
Канада	7724,71	6639,01	5751,58	6145,53	6171,61
Країни ЄС	140092,97	121685,25	107266,63	111591,48	104500,9
Росія	18057,28	15227,24	11429,63	11871,9	11410,72
Україна	-1539,18	-2801,94	-1901,18	-2168,11	1903,91

Складено автором за джерелом [15, 16, 17]

Динаміка рівня загальної підтримки агропродовольчого сектору досліджуваних країн (крім України) за період 2013-2017 рр. свідчить про наявність схожих тенденцій у темпах зміни витрат: спостерігається зниження витрат у 2015 році з подальшим незначним збільшенням. У цих країн рівень загальної підтримки має позитивне значення на відміну від України. Це відбулося

за рахунок негативного значення показника підтримки виробників сільськогосподарської продукції, яке виникло унаслідок перевищення прикордонних цін на сільськогосподарську продукцію над внутрішніми цінами виробників.

Таблиця 2 – Показники підтримки виробників сільськогосподарської продукції в країнах ЄС, Україні, Росії та Канаді у 2013-2017 рр., млн дол.

Країна	2013	2014	2015	2016	2017
1. Абсолютне значення показника підтримки виробників (PSE)					
Канада	5427,58	4553,33	4013,35	4436,33	4533,58
Країни ЄС	122790,31	106156,5	93771,37	99987,3	93149,68
Росія	13536,48	12527,19	9477,18	10492,19	8750,07
Україна	-2196,34	-3095,29	-2016,04	-2277,74	-2042,7
2. Номінальний показник підтримки виробників (NAC)					
Канада	1,11	1,1	1,06	1,11	1,11
Країни ЄС	1,25	1,22	1,23	1,26	1,22
Росія	1,15	1,15	1,15	1,17	1,14
Україна	0,95	0,92	0,93	0,92	0,93

Складено автором за джерелом [15, 16, 17]

Номінальний показник підтримки виробників сільськогосподарської продукції в усіх країнах, крім України, більший за 1,0, що свідчить про те, що національні виробники з урахуванням всіх бюджетних трансфертів отримують доходи вищі за ті, що можна отримати за умови вільної торгівлі. В Україні цей показник менший за 1,0, що відображає ситуацію, коли виробники отримують за свою продукцію доходи нижчі за ті, які можна отримати при реалізації продукції за світовими цінами. Тому зацікавленість українських виробників у реалізації сільськогосподарської продукції на світовому ринку є зрозумілою, також є обґрунтованими протекціоністські настрої країн ЄС щодо продукції українських виробників.

Оцінка підтримки розвитку агропродовольчого сектору не є повною без дослідження підтримки споживачів сільськогосподарської продукції. Абсолютне значення показника відображає суму витрат споживачів на сільськогосподарську продукцію, яку останні втрачають (якщо CSE менший за 0) або отримують (якщо CSE більший за 0) внаслідок дій державної політики. Але для об'єктивності висновків слід дослідити компенсаційні виплати від держави, які отримують споживачі внаслідок негативних дій державної політики.

Таблиця 3 – Показники підтримки споживачів сільськогосподарської продукції в країнах ЄС, Україні, Росії та Канаді у 2013-2017 рр., млн дол.

Країна	2013	2014	2015	2016	2017
1. Абсолютне значення показника підтримки споживачів (CSE)					
Канада	-4150,56	-3201,34	-2828,72	-3302,94	-3321,71
Країни ЄС	-27773,45	-23726,5	-15783,09	-19991,16	-18829,65
Росія	-8431,97	-10211,03	-7125,27	-7867,59	-7468,07
Україна	2327,33	2975,43	1813,21	1903,41	1387,16
2. Номінальний показник підтримки споживачів (NAC)					
Канада	1,14	1,11	1,11	1,13	1,13
Країни ЄС	1,06	1,05	1,04	1,05	1,04
Росія	1,08	1,11	1,11	1,13	1,11
Україна	0,92	0,87	0,9	0,89	0,92

Складено автором за джерелом [15, 16, 17]

Номінальний показник підтримки споживачів (NAC), більший за 1,0, спостерігається у всіх досліджуваних країн, крім України, що свідчить про те, що споживачі платять за сільськогосподарську продукцію ціни вищі за світові.

В Україні явна підтримка споживачів сільськогосподарської продукції не здійснюється. Суттєве скорочення витрат (майже в 5 разів) на підтримку розвитку аграрної інфраструктури помітно саме в Україні. Хоча зниження цих витрат є загальною тенденцією досліджуваних країн.

Таблиця 4 – Показники підтримки розвитку аграрної інфраструктури в країнах ЄС, Україні, Росії та Канаді у 2013-2017 рр., млн дол.

Країна	2013	2014	2015	2016	2017
Канада	2293,53	2082,73	1736,45	1706,73	1635,51
Країни ЄС	15287,96	14317,49	12171,31	10681,66	10579,98
Росія	3639,55	2026,56	1612,55	1192,49	1359,15
Україна	657,16	293,35	114,87	109,63	138,81

Складено автором за джерелом [15, 16, 17]

Характеризуючи загальну ситуацію з підтримки розвитку агропродовольчого сектору, слід зазначити, що Україна за всіма позиціями відстає від інших країн. Усі дії уряду України з приводу дотримання вимог ЄС не сприяють підвищенню конкурентоспроможності країни.

Отже, головні вади української аграрної політики – це безсистемність і відсутність стабільності. Саме це не дозволяє державі досягти бажаного ефекту в підтримці галузі. Наведені вище дані підтверджують висновок про неефективність державної підтримки виробників. Навіть у роки, коли вона набуває позитивне значення, це відбувається за рахунок споживачів. При цьому споживачі оподатковуються в більшій мірі, ніж підтримуються виробники, що говорить про існування суспільних втрат. Крім цього, за умови, коли одним з основних факторів стримування зростання аграрного сектора є низький платоспроможний попит на продукцію галузі, політика держави повинна здійснюватися таким чином, щоб не впливати негативно на можливості споживачів і не приводити до зростання обмеження попиту.

Найбільший вплив на загальний обсяг підтримки виробників здійснює підтримка ринкових цін. Лише ця складова отримувала негативні значення, що і вплинуло на загальний обсяг підтримки. Таким чином, можна стверджувати, що складна ситуація у підтримці аграріїв в Україні, пов'язана не стільки з обсягами та структурою прямої бюджетної підтримки та податковими пільгами, скільки з неспроможністю держави забезпечити підтримку ринкових цін.

Регуляторні заходи повинні були спрямовуватися на вирішення проблеми підтримки ринкового балансу між попитом та пропозицією. В реальності вони спрямовувалися на вирішення тимчасових проблем.

Література

1. Producer and Consumer Support Estimates database [Electronic resource] / Organization for economic cooperation and development. – Mode of access: <http://www.oecd.org/countries/ukraine/producerandconsumersupportestimatesdatabase.htm>
2. Agricultural support [Electronic resource] / Organization for economic cooperation and development. – Mode of access: <http://www.oecd.org/tad/agricultural-policies/producerandconsumersupportestimatesdatabase.htm#browsers>
3. Ukraine [Electronic resource]. – Agricultural Policy Monitoring and Evaluation, 2013. doi: 10.1787/agr_pol-2013-26-en

ЗМІСТ

1.	ТЕНДЕНЦИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЛОГИСТИКИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ АПК ГОМЕЛЬЩИНЫ Исайчикова Н. И., к.э.н., доцент Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	3
2.	ОРГАНИЧЕСКОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИИ РАСШИРЕНИЯ ЭКСПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ Винник О. Г. ст. преподаватель, Шваякова О. В., ст. преподаватель Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	5
3.	МАТЕМАТИЧНИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ: МОДЕЛЬ ІЄРАРХІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ Шекера С. С., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	9
4.	УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ Асауленко Н. В., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	11
5.	ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ Брюшкова Н. О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	13
6.	ІНСТИТУТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В ІНТЕГРОВАНІХ СТРУКТУРАХ У ВИНОРІБСТВІ Бондаренко С.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	15
7.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ Седіков Д. В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	19
8.	БЮДЖЕТНІ МЕХАНІЗМИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ Добрянська Н.А., д.е.н., професор, ОНПУ, м. Одеса Шевченко А.А., к.е.н., доцент, ОДАУ, м. Одеса Карастаматі Т.О., магістрант, ОНПУ, м. Одеса	21
9.	ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ Коліщук О. В., аспірант, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси	23
10.	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ Константинова Т.В., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	27
11.	ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОВОГО ПІДХОДУ ДО АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ Корсікова Н.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	30
12.	ТЕНДЕНЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ Криницька О. О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	32
13.	ДЕРЖАВНІ РЕГУЛЯТОРНІ ЗАХОДИ В АГРОПРОДОВОЛЬЧІЙ СФЕРІ ЯК КОНКУРЕНТНА СКЛАДОВА КРАЇНИ Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	35
14.	ПРОВІДНА РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ПІДВИЩЕННІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ Мужайло В.Д., к.е.н., доцент, Кривоногова І.Г., к.е.н., ст. викл., Чабаров В.О., к.т.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	38
15.	ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ Немченко В. В., д.е.н., професор, зав. кафедри, ОНАХТ, м. Одеса	40
16.	ОГЛЯД МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	43